ЗАЦВЯРДЖАЮ
Першы намеснік начальніка галоўнага ўпраўлення па адукацыі Магілёўскага аблвыканкама
_____ І.Г.Лашкевіч
«_21_» сакавіка 2022 г.

ЗАДАННІ
для правядзення гарадскіх, раённых алімпіяд
па вучэбных прадметах "Беларуская мова" і "Беларуская літаратура"

Дата правядзення: 30 сакавіка 2022 г.
Час выканання заданняў: 10.00 – 12.00.

VIII клас

Заданне 1. Адкажыце на пытанні.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

1. Закончыце фармулёўку: Дыялектныя словы – гэта словы, якія ____
2. Устанавіце назву месяца, пра які ідзе гаворка ў прыказцы _____________ *і косіць, і жне – доўга спаць не дае.*
3. Запішыце словазлучэнне *дзве таполі* ў форме творнага склону ____
4. Мы гаворым: "Хлопчык чытаў бы, дзяўчынка чытала б". А як правільна ўжыць дзеяслоў *чытаць* у форме ўмоўнага ладу, гаворачы пра дзіця?______________________
5. Усім беларусам добра вядома прыказка *Няма смачней вадзіцы, як з роднай крыніцы.* Якая граматычная памылка ў ёй дапушчана? Запішыце правільны варыянт прыказкі.______________________

Заданне 2. Вядома, што назоўнікі 2-га скланення ў родным склоне маюць канчаткі -у (-ю) або -а (-я). Некаторыя з гэтай групы назоўнікаў могуць ужывацца з канчаткам -у (-ю) і з канчаткам -а (-я). Запішыце лексічныя значэнні прапанаваных слоў, растлумачыўшы гэтым правапіс адпаведнага канчатака.

Максімальная колькасць балаў – 5 (0,5 бала – за кожны правільны адказ).

Назоўнік	Лексічнае значэнне для канчатка –а (-я)	Лексічнае значэнне для канчатка –у (-ю)
Узор: пейзаж(а/у)	*жанр жывапісу*	*мясцовасць, краявід, пратораваe значэнне*
народ(а/у)		
бялк(а/у)		
дуб(а/у)		

курс(а/у)		
пераход(а/у)		

Заданне 3. Аднавіце ўстойлівыя спалучэнні па іх агульным значэнні, пачынаючы са слова *глытаць.*

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

"несправядліва абвінавачваць, незаслужана зневажаць каго-небудзь"	ліць	
"гаварыць пустое, пустасловіць"		
"двудушна, прытворна або няшчыра скардзіцца"		
"гінуць, паміраць ці пакутаваць, абараняючы каго-небудзь ці што-небудзь"		
"растлумачваючы, рабіць зразумелым што-небудзь"		

Заданне 4. Замяніце выразы аднаслоўнымі беларускімі адпаведнікамі.

Максімальная колькасць балаў – 5 (0,5 бала – за кожнае спалучэнне)

В этом году		Испокон веку	
В прошлом году		В следующем году	
В позапрошлом году		В середине дня	
Летучая мышь		Падающая звезда	
Хлопчатобумажная ткань		Каждый день	

Заданне 5. Прачытайце словазлучэнні. Правільна ці памылкова запісаны колькасна-іменныя словазлучэнні? Пастаўце адпаведныя знакі ў пустыя клеткі табліцы. Пры адказе "так" пастаўце знак "+", пры адказе "не" – пастаўце "–".

Максімальная колькасць балаў – 5 (0,5 бала – за кожны правільны адказ).

больш трох гадоў		паўтара рубля	
трое камбайнаў		абодвум вучаніцам	
пяцёра нас		пяць восьмых цэнтнера	
два прыгожых сталы		тры трэціх пірага	
паўтара тоны		дзве жанчыны	

Заданне 6. Запоўніце табліцу, указаўшы словы, ад якіх ўтвораны прапанаваныя, і спосаб іх утварэння.

Максімальная колькасць балаў – 5
(0,5 бала – за кожную правільна запоўненую клетку).

Утваральнае слова	Вытворнае (утворанае) слова	Спосаб утварэння
Узор: здзейсніць	здзяйсненне	суфіксальны
	вучнёўскі	
	лісце	
	наблытаць	

	наладчык	
	землекапальны	

Заданне 7. Уявіце сябе перакладчыкамі. Перакладзіце ўрывак з тэксту на беларускую мову.

Максімальная колькасць балаў – 5.

Вышел как-то ёжик из дому грибов набрать, ежат накормить. Зима впереди долгая, без припасов не обойтись. Много грибов набрал! Всем ежатам хватит, и друзей угостить можно! Никита и Денис тоже решили сходить в лес за грибами. Да только вот грибы все куда-то попрятались, под листиками да веточками укрылись. Вдруг видят ребята под деревом холмик маленький, а на нем грибов видимо-невидимо! И белые, и подберёзовики, и маслята! (По В.Г.Сутееву).

____
____
____
____
____
____
____
____
____
____

Заданне 8. Устанавіце адпаведнасць паміж слоўнікавымі артыкуламі ў левым слупку і слоўнікамі, з якіх яны ўзяты, у правым. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэнняў літар і лічбаў (напрыклад: А1, Б2, В3, Г4, Д5).

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ)

Слоўнікавы артыкул	Слоўнік
А. сто́мленасць, -і, Т -цю	**1.** Слоўнік паронімаў
Б. разы́нкі, -нак, *адз.* разы́нка, -і ДМ -нцы, *ж.* Сушаныя ягады вінаграду. *Пірог з разынкамі. // прым.* **разы́нкавы,** -ая, -ае.	**2.** Слоўнік эпітэтаў
В. каранасты, каранёвы, караністы, карэнны	**3.** Арфаграфічны слоўнік
Г. (Луг) бяскрайні, прасторны, шырокі, аксамітны, густы, мурожны	**4.** Адваротны слоўнік
Д. Лютаўскі, крамлёўскі, філасофскі, казахскі	**5.** Тлумачальны слоўнік

Адказ А__, Б__, В__, Г__, Д__.

Заданне 9. Успомніце вывучаныя раней творы, знайдзіце (падкрэсліце) "чацвёртае лішняе" ў адпаведнасці з вызначанай умовай і абгрунтуйце свой выбар.

Максімальная колькасць балаў – 5

(0,5 бала – за выбранае "чацвёртае лішняе" і 0,5 бала – за абгрунтаванне).

Творы	Умова адбору	Абгрунтаванне
М. Лупсякоў "Мэры Кэт", І.Навуменка "Настаўнік чарчэння", К Чорны "Насцечка", М.Лынькоў "Васількі"	у адпаведнасці з жанрамі твораў	
В. Карамазаў "Дзяльба кабанчыка", В. Адамчык "Салодкія яблыкі", В. Быкаў "Незагойная рана", М.Лынькоў "Васількі"	у адпаведнасці з мастацкім зместам	
М. Багдановіч "Зімой", П.Трус "Падаюць сняжынкі…", М. Багдановіч "Маёвая песня", І. Пташнікаў "Алені"	у адпаведнасці з родамі літаратуры	
"Бацькаўшчына", "Зямля пад белымі крыламі", "Калі ласка" "Лебядзіны скіт"	аўтар	
"Дамавікова ўдзячнасць", "Вужыная карона", прыказкі і прымаўкі, "Лёгкі хлеб"	фальклор і літаратура	

Заданне 10. Устанавіце адпаведнасць паміж стопамі, вызначыўшы іх па першым радку ўрыўка, і радкамі з лірычнага твора. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэнняў літар і лічбаў (напрыклад: А1, Б2, В3, Г4, Д5).

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

Вершаваны памер	Урывак з лірычнага твора
А. Дактыль	**1.** Здароў, марозны, звонкі вечар! Здароў, скрыпучы, мяккі снег! Мяцель не вее, сціхнуў вецер, І волен лёгкіх санак бег. М.Багдановіч
Б. Ямб	**2.** Бедны хлопчык быў загнаны, У бацькоў нялюбы сын, Бо відочныя заганы І меў толькі ён адзін. Я.Колас
В. Амфібрахій	**3.** Колькі па свеце схадзілі, Ператапталі бяды, Толькі дыханне Радзімы Кліча здалёку заўжды. Я.Янішчыц
Г. Харэй	**4.** Дуб галлё распусціў каранасты над ім, Сухазелле у грудзі ўпілося; Вецер стогне над ім уздыханнем глухім — Аб мінуўшчыне ў жальбах галосе. Я.Купала
Д. Анапест	**5.** Я чула пяшчотнае, шчырасці поўнае, маё, беларускае, роднае, кроўнае, такое раптоўнае, такое чароўнае. Д.Бічэль

Адказ А__, Б__, В__, Г__, Д__.